

PROJEKTOVANJE VEZA I NASTAVAKA

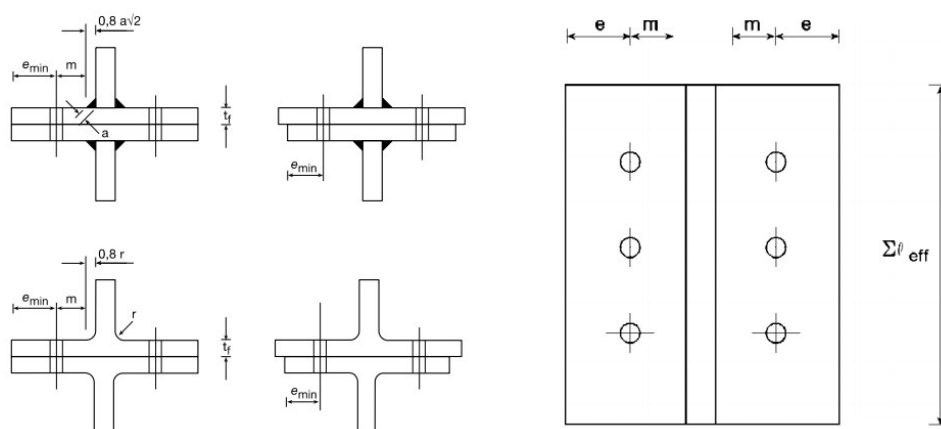
- šesti dio

Proračunska nosivost osnovnih komponenti veze – Uvod

Ekvivalentni zategnuti T-element

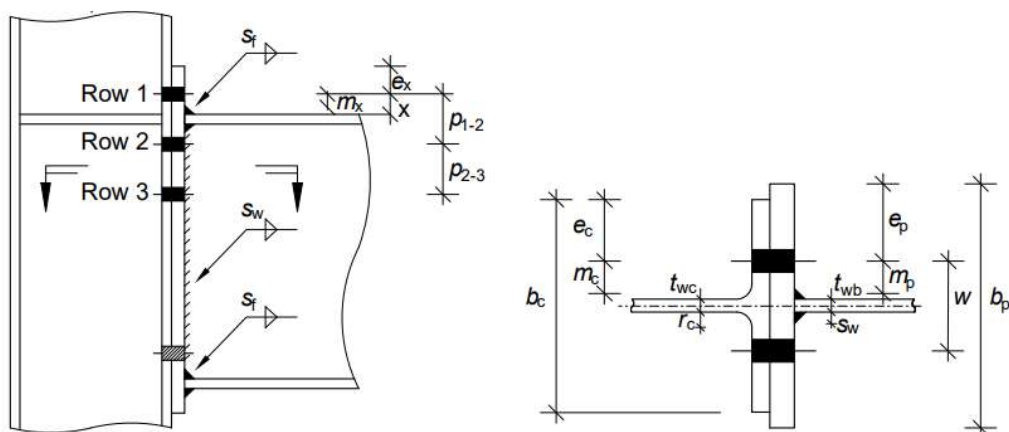
- Da bi se sračunale proračunske nosivosti komponenti veze:
  - nožice stuba opterećene savijanjem (komponenta 4),
  - čelone ploče opterećene savijanjem (komponenta 5),
  - nožice priključnog ugaonika opterećene savijanjem (komponenta 6),
  - ležišne ploče opterećene savijanjem usljed zatezanja (komponenta 15),

koristi se zategnuti T-element, spojen sa nožicom stuba, koji najpribližnije opisuje modele loma ovih komponenti veze (sljedeća slika). Može se, znači, pretpostaviti da su mogući oblici loma nožice ekvivalentnog T-elementa slični modelima loma čija se pojava očekuje u osnovnim komponentama koje T-element predstavlja.

- Osnovne dimenzije ekvivalentnog T-stuba, koje se koriste za proračun nosivosti, date su na prethodnoj slici. Kada se analiziraju konkretne komponente veze ove dimenzije, detaljno su prikazane na sljedećoj slici.

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II PREDAVANJE 11

gdje je:

za čeonu ploču:

$$m_p = \frac{w}{2} - \frac{t_{wb}}{2} - 0.8s$$

$$e_p = \frac{b_p}{2} - \frac{w}{2}$$

$$s = \sqrt{2} a$$

za nožicu stuba:

$$m_c = \frac{w}{2} - \frac{t_{wc}}{2} - 0.8r_c$$

$$e_c = \frac{b_c}{2} - \frac{w}{2}$$

za prepust čeone ploče:

$$m_x = x - 0.8s_f$$

ispod nožica ili ukrućenja:

m_2 je dimenzija adekvatna m_x , ali ispod nožice ili ukrućenja, tj. razdaljina od nožice ili ukrućenja do prvog reda zavrtnjeva, umanjena za 0.8 s.

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

ostale dimenzije:

w	horizontalni (osovinski) razmak između zavrtnjeva;
b_p	širina čelone ploče;
b_c	širina nožice stuba;
t_{wb}	debljina rebra grede;
t_{wc}	debljina rebra stuba;
s	projekcija debljine šava a , tj. širina šava u osnovi (s_f i s_w su širine šava na nožici i rebru);
r_c	poluprečnik zaobljenja valjanog profila (ako je stub zavareni profil, tada umjesto r_c treba koristiti s).

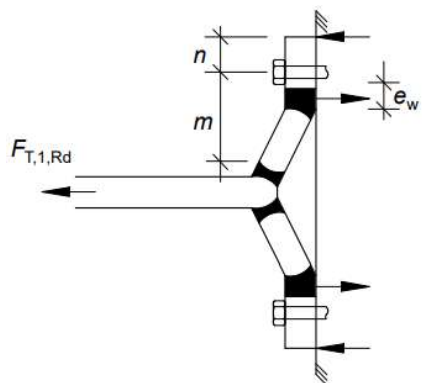
- Proračunska nosivost ekvivalentnog T-elementa na zatezanje treba da se sračuna posebno za nožicu stuba, a posebno za čelonu ploču. Proračunska nosivost se dobija na osnovu postupaka datih u sljedećoj tabeli.

	Sile usljed efekta poluge mogu se pojaviti, to jest $L_b \leq L_b^*$		Nema sila usljed efekta poluge
Oblik 1	Metoda 1	Metoda 2 (alternativna metoda)	$F_{T,1-2,Rd} = \frac{2M_{pl,1,Rd}}{m}$
Bez kontra pločica	$F_{T,1,Rd} = \frac{4M_{pl,1,Rd}}{m}$	$F_{T,1,Rd} = \frac{(8n - 2e_w)M_{pl,1,Rd}}{2mn - e_w(m+n)}$	
Sa kontra pločicama	$F_{T,1,Rd} = \frac{4M_{pl,1,Rd} + 2M_{bp,Rd}}{m}$	$F_{T,1,Rd} = \frac{(8n - 2e_w)M_{pl,1,Rd} + 4nM_{bp,Rd}}{2mn - e_w(m+n)}$	
Oblik 2	$F_{T,2,Rd} = \frac{2M_{pl,2,Rd} + n\sum F_{t,Rd}}{m+n}$		
Oblik 3	$F_{T,3,Rd} = \sum F_{t,Rd}$		

- Na osnovu oblika loma 1, 2 i 3, potrebno je doći do najmanje sile loma, tj. proračunske nosivosti. Oblici loma su mogući gubici nosivosti ekvivalentnog zategnutog T-elementa.
- Oblik loma 1** predstavlja potpunu plastifikaciju nožice T-elementa, sa karakteristične četiri linije tečenja dužine Σl_{eff} :

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

- U zavisnosti od dužina izduženja zavrtnja L_b , mogu se pojaviti sile usljed efekta poluge na krajevima nožice. Dužina izduženja zavrtnja, jednaka je steznoj dužini (ukupna debljina limova i podloški) plus polovini zbira visine glave zavrtnja i visine navrtke. Kod oslonačke veze stuba, dužina izduženja anker zavrtnja jednaka je sumi osmostrukog nominalnog prečnika zavrtnja, sloja materijala za podlivanje, debljine ploče, podloške i polovine visine navrtke. Da li treba uzimati u obzir sile usljed efekta poluge zavisi od uslova da li je dužina izduženja zavrtnja (ankera) veća ili manja od uporedne dužine L_b^* . Ako je veća, veće će biti izduženje zavrtnja, pa će se odvojiti nožica od čeone ploče i neće biti efekta poluge. Ako je manja, manje će biti izduženje zavrtnja, pa će nožica i čeona ploča ostati priljubljene i treba računati sa dodatnom silom istezanja usljed efekta poluge.
- Uporedna dužina izduženja L_b^* se daje kao:

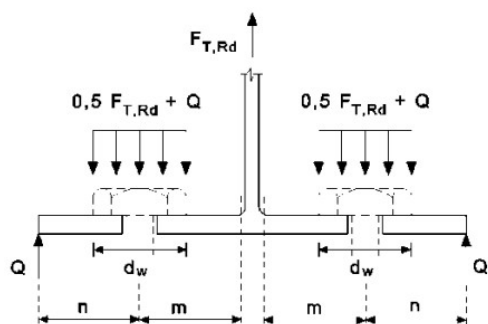
$$L_b^* = \frac{8,8m^3 A_s n_b}{\sum \ell_{eff,i} t_f^3}$$

gdje je:

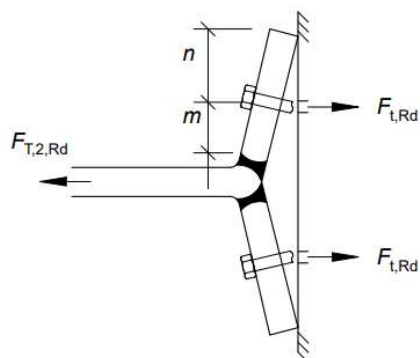
n_b broj redova zavrtnjeva (sa po 2 zavrtnja u redu).

- Kod oblika loma 1 uvodi se alternativna metoda 2, u kojoj se pretpostavlja da je sila koje djeluje na nožicu T-elementa preko zavrtnja ravnomjerno raspoređena ispod podloške, glave zavrtnja ili navrtke (vidjeti sljedeću sliku), umjesto da je koncentrisana u težišnoj osi zavrtnja. Ovakva pretpostavka dovodi do većih vrijednosti nosivosti za oblik loma 1, dok vrijednosti za $F_{T,1-2,Rd}$ i oblike loma 2 i 3 ostaju nepromijenjene.

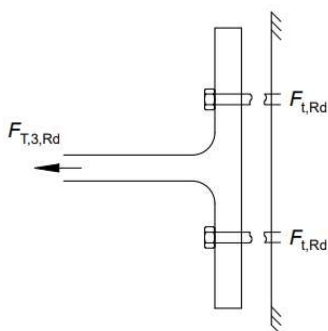
ČELIČNE KONSTRUKCIJE II
PREDAVANJE 11

- **Oblik loma 2** predstavlja lom zavrtneža na zatezanje, praćen plastifikacijom nožice T-elementa, sa karakteristične dvije linije tečenja dužine Σl_{eff} :

- **Oblik loma 3** predstavlja lom zavrtneža na zatezanje:

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

- U prethodnoj tabeli, koriste se sljedeća obilježavanja:

$F_{T,Rd}$ proračunska nosivost nožice T-elementa na zatezanje, koja predstavlja najmanju vrijednost između $F_{T,1,Rd}$, $F_{T,2,Rd}$ (ili $F_{T,1,2,Rd}$ ako nema sila usljed efekta poluge) i $F_{T,3,Rd}$;

$$M_{pl,1,Rd} = 0,25 \Sigma \ell_{eff,1} t_f^2 f_y / \gamma_{M0}$$

$$M_{pl,2,Rd} = 0,25 \Sigma \ell_{eff,2} t_f^2 f_y / \gamma_{M0}$$

$$M_{bp,Rd} = 0,25 \Sigma \ell_{eff,1} t_{bp}^2 f_{y,bp} / \gamma_{M0}$$

proračunski plastični momenti nosivosti nožice T-elementa za oblik loma 1, oblik loma 2 i za kontra pločicu (back plate);

$F_{t,Rd}$ proračunska nosivost zavrtnja na zatezanje;

$\Sigma F_{t,Rd}$ zbir vrijednost $F_{t,Rd}$ za sve zavrtnjeve na T-elementu;

$n = e_{min}$ e_{min} je prikazano na slici ekvivalentnog T-elementa na početku ovog poglavlja, a na slici konkretne veze gređa-stub n je manja vrijednost između e_c i e_p - na kraju, treba da je ispunjen i uslov $n \leq 1,25 m$ (gdje je m definisano, takođe ranije na slikama);

t_f debljina nožice ekvivalentnog T-elementa;

t_{bp} debljina kontra pločice;

$f_{y,bp}$ granica razvlačenja kontra pločica;

$e_w = d_w/4$ prikazano na jednoj od prethodnih slika;

d_w prečnik podloške ili širina duž tačaka glave ili navrtke zavrtnja (takođe prikazano na jednoj od prethodnih slika).

$\Sigma \ell_{eff,1}$ je vrijednost $\Sigma \ell_{eff}$ za oblik 1;

$\Sigma \ell_{eff,2}$ je vrijednost $\Sigma \ell_{eff}$ za oblik 2;

za ekvivalentni zategnuti T-element ove vrijednosti predstavljaju dužinu T-elementa, odnosno $\Sigma \ell_{eff}$, kao što je prikazano na prvoj slici ovog poglavlja;

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II PREDAVANJE 11

međutim, kada se analiziraju konkretne komponente veze, recimo greda-stub sa zavrtnjevima i čeonom pločom, tada $\Sigma l_{eff,1}$ i $\Sigma l_{eff,2}$ predstavljaju stvarne dužine linija tečenja analizirajući jedan red zavrtnjeva ili grupu zavrtnjeva;

ove linije tečenja mogu biti pravolinijske, kružne ili kombinacija jednih i drugih linija;

na sljedećoj slici prikazani su neki realni oblici loma sa linijama tečenja:

Table 2.2 Effective lengths ℓ_{eff} for equivalent T-stubs for bolt row acting alone			
<p>(a) Pair of bolts in an unstiffened end plate extension</p> <p>Note: Use m_x in place of m and e_x in place of n in the expressions for $F_{T,1,Rd}$ and $F_{T,2,Rd}$.</p>			
Circular patterns		Non-circular patterns	
	Circular yielding $\ell_{eff,cp} = 2\pi m_x$		Double curvature $\ell_{eff,nc} = \frac{b_p}{2}$
	Individual end yielding $\ell_{eff,cp} = \pi m_x + 2e_x$		Individual end yielding $\ell_{eff,nc} = 4m_x + 1.25e_x$
	Circular group yielding $\ell_{eff,cp} = \pi m_x + w$		Corner yielding $\ell_{eff,nc} = 2m_x + 0.625e_x + e$
			Group end yielding $\ell_{eff,nc} = 2m_x + 0.625e_x + \frac{w}{2}$

kada se analizira lom oko pojedinačnih zavrtnjeva (redova zavrtnjevana) ili grupe susjednih redova zavrtnjeva, mogu se prepoznati različiti oblici loma, što rezultira različitim dužinama l_{eff} , a time i različitim nosivostima tih redova zavrtnjeva, prema oblicima loma 1 i 2 (o ovome će detaljnije biti riječi u nastavku).

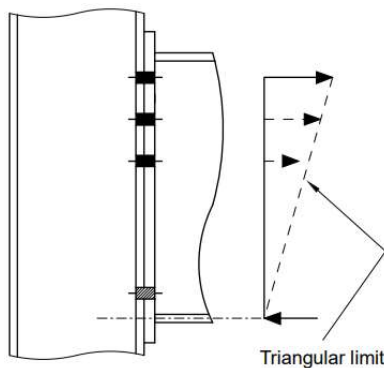
- Može se pretpostaviti da se kod veza greda-stub sa čeonom pločom ili nastavaka greda čeonom pločom, javljaju sile usljed efekta poluge, bez prethodne provjere.

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

Pojedinačni redovi zavrtnjeva, grupe zavrtnjeva i grupe redova zavrtnjeva

- Iako su kod nožica ekvivalentnog T-elementa sile u svakom redu zavrtnjeva uglavnom jednake, kod realnih komponenti veze to nije slučaj. Ako je realna veza opterećena momentom savijanja, treba pretpostaviti približno trougaonu raspodjelu napreznja u redovima zavrtnjeva. Zavrtnjevi u redu koji je najviše udaljen od centra rotacije su najopterećeniji (sljedeća slika).

- Međutim, prema teoriji plastičnosti, ako je moguć duktilan lom viših redova, onda i u nižim redovima može da se razvije puna sila zatezanja.
- Prema tome kada se nožica ekvivalentnog T-elementa koristi za modeliranje osnovnih komponentata treba uzeti u obzir razlike u silama svakog reda zavrtnjeva.
- Efektivna proračunska nosivost redova zavrtnjeva, ne zavisi samo od proračunske nosivosti zavrtnjeva na zatezanje (Oblik 3 – ekvivalentni T-element), već i od krutosti komponenti spoja i mogućeg razvoja linija plastifikacije u elementima veze (Oblici 2 i 3). Tako se proračunska nosivost redova zavrtnjeva ograničava i minimalnom nosivošću komponenti veze:
  - nožice stuba opterećene savijanjem (komponenta 4),
  - čelone ploče opterećene savijanjem (komponenta 5),
  - nožice priključnog ugaonika opterećene savijanjem (komponenta 6),
  - ležišne ploče opterećene savijanjem usljed zatezanja (komponenta 15),
  - rebro stuba opterećeno poprečnim zatezanjem (komponenta 3),
  - rebro grede opterećeno zatezanjem (komponenta 8),
- Dodatno, nosivost grupe nekoliko susjednih redova zavrtnjeva može biti manja od zbira nosivosti pojedinačnih redova. Ovo se dešava zbog mogućnosti razvoja više različitih oblika loma i različitih dužina tečenja l_{eff} , koje treba pojedinačno ispitati.

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

- Procedura proračuna nosivosti podrazumijeva da se prvo sračuna nosivost svakog reda zavrtnjeva F_{ri} . Za karakteristični spoj greda-stub sa čeonom pločom i tri reda zategnutih zavrtnjeva (prikazan na ranijoj slici), treba sračunati F_{r1} , F_{r2} i F_{r3} , počevši od najgornjeg reda. U ovoj fazi analizira se samo pojedinačni red, ignorišući prisustvo ostalih redova. Analiziraju se sve relevantne komponente veze navedene gore i sve moguće varijante loma sa odgovarajućim linijama tečenja i dužinama linija l_{eff} ekvivalentnog T-elementa. Efektivna proračunska nosivost pojedinačnog reda zavrtnjeva je najmanja sila loma koja se sračuna.
- Zatim treba sračunati nosivost analizirajući mogući lom grupe redova zavrtnjeva, koristeći istu proceduru. Treba usvojiti l_{eff} ekvivalentnog T-elementa za grupu redova zavrtnjeva, prema odgovarajućim linijama tečenja. Proračunska nosivost je najniža sila loma koja se sračuna, od mogućih varijanti loma i za sve relevantne komponente veze.
- Ako su redovi zavrtnjeva razdvojeni nožicom ili ukrućenjem, nije moguć lom grupe redova i u tim slučajevima nosivost grupe redova zavrtnjeva se ne analizira.
- Za grupe redova zavrtnjeva koji nisu razdvojeni nožicom ili ukrućenjem, usvaja se da najgornji red ima punu nosivost kao zaseban red, a svi niži redovi koji se pridodaju grupi mogu samo dodatno pridonijeti nosivosti kao grupi.
- To se radi na sljedeći način:

$F_{t1,Rd}$ nosivost reda 1 zasebno (najviši red);

$F_{t2,Rd}$ manja vrijednost od:
nosivost reda 2 zasebno;
nosivost grupe redova 2 + 1 umanjena za $F_{t1,Rd}$;

$F_{t3,Rd}$ najmanja vrijednost od:
nosivost reda 3 zasebno;
nosivost grupe redova 3 + 2 umanjena za $F_{t2,Rd}$;
nosivost grupe redova 3 + 2 + 1 umanjena za $F_{t2,Rd} + F_{t1,Rd}$.

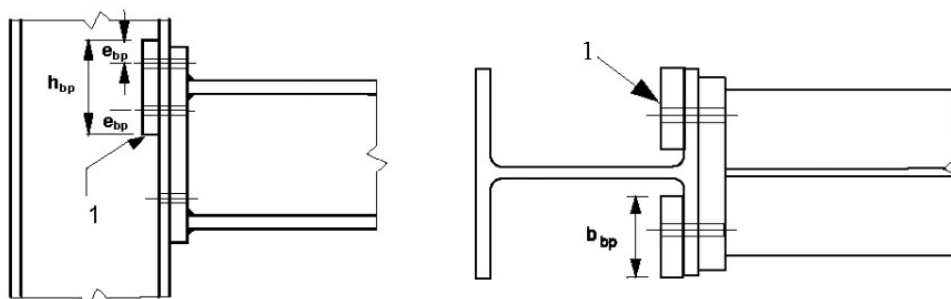
- Ukoliko lom bilo kog reda zavrtnjeva nije duktilan, efektivna nosivost svih nižih redova treba da se dodatno redukuje po trougaonoj raspodjeli (biće više riječi kasnije).

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

Kontra pločice

- U slučajevima tanke nožice stuba, moguće je povećati nosivost za oblik loma 1, korišćenjem kontra pločica (sljedeća slika).

- Svaka kontra pločica treba da se pruža barem do ivice nožice stuba i do 3 mm od početka zaobljenja između rebra i nožice, ili od šava.
- Kontra pločica treba da ispuni i sljedeće geometrijske uslove:

$$h_{bp} \geq \sum l_{eff,1}$$

$$e_{bp} \geq 2d$$

Ekvivalentni pritisnuti T-element

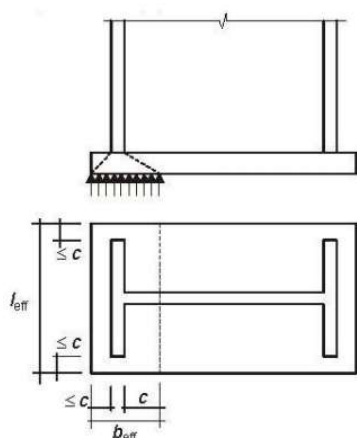
- U vezama između čelika i betona, pritisnuta nožica ekvivalentnog T-elementa može da se koristiti za modeliranje proračunske nosivosti za kombinacije sljedećih osnovnih komponenata:
  - ležišne ploče opterećene savijanjem usljed pritiska (komponenta 14),
  - beton i/ili materijal za podlivanje veze opterećeni pritiskom (komponenta 13),
- Pretpostavlja se da se sile pritiska prenose kroz T-element ravnomjerno, onako kako je to prikazano na sljedećoj slici pod (a) i (b).
- Ugao rasprostiranja sile pritiska kroz ekvivalentni T-element definiše dimenziju c , koja ne treba biti veća od:

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II PREDAVANJE 11

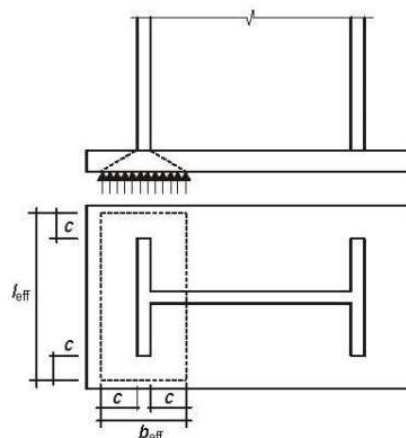
$$c = t \left[f_y / (3f_{jd} \gamma_{M0}) \right]^{0.5}$$

gdje je:

t debljina nožice T-elementa;
 f_y granica razvlačenja nožice T-elementa;
 f_{jd} proračunska čvrstoća veze na kontakti pritisak.

(a) Kratka projekcija

(b) Široka projekcija

- Pritisak na rezultujuću kontaktnu površinu ne treba da pređe proračunski kontakti pritisak f_{jd} .
- Prema tome, proračunsku nosivost nožice T-elementa na pritisak $F_{C,Rd}$ treba odrediti kako slijedi:

$$F_{C,Rd} = f_{jd} b_{eff} l_{eff}$$

gdje je:

b_{eff} efektivna širina nožice T-elementa;
 l_{eff} efektivna dužina nožice T-elementa.

- Kada je projekcija fizičke dužine osnovne komponente veze koja je predstavljena T-elementom manja od veličine c , onda efektivna površina treba da bude uzeta kako je prikazano na prethodnoj slici (a).

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

- Proračunsku čvrstoću na kontaktni pritisak f_{jd} treba odrediti iz:

$$f_{jd} = \beta_j F_{Rdu} / (b_{eff} l_{eff})$$

gdje je:

β_j koeficijent za materijal za fundiranje veze, koji može da se uzme da je jednak 2/3, pod uslovom da karakteristična čvrstoća materijala za podlivanje nije manja od 0,2 puta karakteristične čvrstoće betonskih temelja i da debljina materijala za podlivanje nije veća od 0,2 puta najmanje širine čelične ležišne ploče. U slučajevima kada je debljina materijala za podlivanje veća od 50 mm, karakteristična čvrstoća materijala za podlivanje treba da bude najmanje jednaka čvrstoći betona temelja;

F_{Rdu} proračunska nosivost na koncentrisanu silu koja je data u EN 1992: Projektovanje betonskih konstrukcija, gdje A_{c0} treba uzeti kao $(b_{eff} l_{eff})$.

Proračunska nosivost osnovnih komponenti veze

Smičuće polje rebra stuba (komponenta 1)

- Metode proračuna nosivosti osnovnih komponenti veze, koji se daju u cijelom ovom poglavlju, važe pod uslovom da vitkost rebra stuba zadovoljava uslov:

$$d_c / t_w \leq 69 \varepsilon.$$

- Za jednostranu vezu ili za dvostranu vezu kod koje su visine greda slične, proračunska plastična nosivost neukrućenog polja rebra stuba $V_{wp,Rd}$ izloženog dejstvu proračunske smičuće sile $V_{wp,Ed}$, treba da se odredi koristeći:

$$V_{wp,Rd} = \frac{0,9 f_{y,wc} A_{vc}}{\sqrt{3} \gamma_{M0}}$$

gdje je:

A_{vc} smičuća površina stuba (vidi smicanje u prošlom semestru).

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

- Proračunska nosivost na smicanje može se povećati primjenom ukrućenja ili dodatnih limova na rebro.
- Kada se postavljaju poprečna ukrućenja na rebro i u zoni pritiska i u zoni zatezanja, proračunska plastična smičuća nosivost polja rebra stuba $V_{wp,Rd}$ može se povećati za vrijednost $V_{wp,add,Rd}$ koja je data sa:

$$V_{wp,add,Rd} = \frac{4M_{pl,fc,Rd}}{d_s}$$

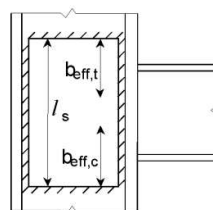
ali

$$V_{wp,add,Rd} \leq \frac{2M_{pl,fc,Rd} + 2M_{pl,st,Rd}}{d_s}$$

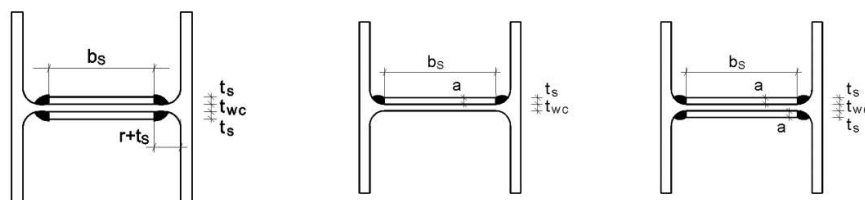
gdje je:

- d_s rastojanje između osovina ukrućenja;
- $M_{pl,fc,Rd}$ proračunski plastični moment nosivosti nožice stuba;
- $M_{pl,st,Rd}$ proračunski plastični moment nosivosti ukrućenja.

- Kada je rebro stuba ojačano dodatnim limom, vidjeti sljedeću sliku, onda površina smicanja A_{vc} može da se poveća za $b_s t_{wc}$. Ako se dodatni lim postavi i sa druge strane rebra, onda ne treba dodatno povećavati smičuću površinu (tj. maksimalno povećanje je $b_s t_{wc}$).

a) Izgled

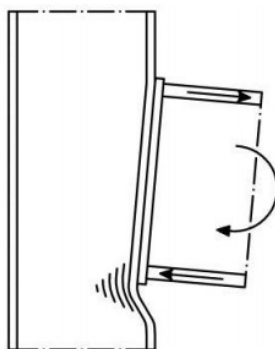
- Dodatni limovi na rebro mogu se takođe koristiti kako bi se povećala rotaciona krutost veze.

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

- Klasa čelika dodatnog lima na rebru treba da bude ista kao klasa čelika stuba.
- Šavove između dodatnog lima na rebru i profila treba proračunati da prihvate proračunske sile koje na njih djeluju.
- Širina b_s treba da bude takva da dodatni lim na rebru doseže najmanje do početka zaobljenja između rebra i nožice, ili do šava. Dužina l_s treba da bude takva da dodatni lim na rebru obuhvata efektivne širine rebra stuba u zoni zatezanja i pritiska. Debljina dodatnog lima na rebru t_s ne treba da bude manja od debljine rebra stuba t_{wc} .
- Širina dodatnog lima na rebru b_s treba da bude manja od $40 \varepsilon t_s$ (što može prouzrokovati da $t_s > t_{wc}$).

Rebro stuba opterećeno poprečnim pritiskom (komponenta 2)

- Proračunska nosivost neukrućenog rebra stuba izloženog dejstvu poprečnog pritiska treba odrediti iz:

$$F_{c,wc,Rd} = \frac{\omega k_{wc} b_{\text{eff},c,wc} t_{wc} f_{y,wc}}{\gamma_{M0}}$$

ali

$$F_{c,wc,Rd} \leq \frac{\omega k_{wc} \rho b_{\text{eff},c,wc} t_{wc} f_{y,wc}}{\gamma_{M1}}$$

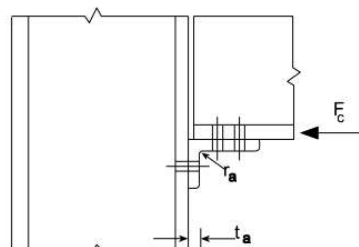
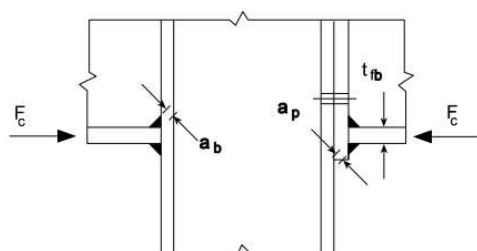
ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

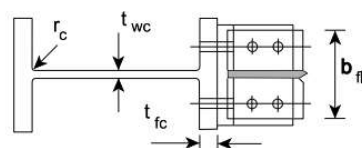
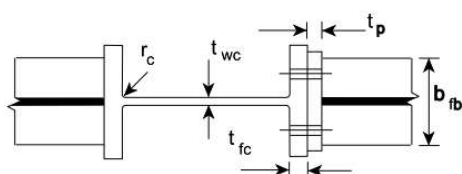
Zavarena veza

Veza sa čeonom pločom

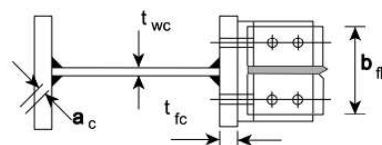
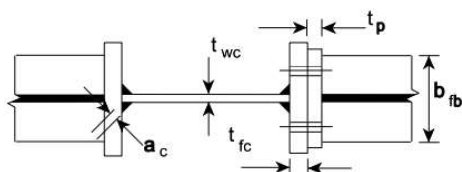
Veza sa priključnim ugaonicima na nožici

a) Izgled

b) Stub valjanog presjeka

c) Stub zavarenog presjeka

gdje je:

ω faktor redukcije pomoću koga se uzimaju u obzir mogući efekat interakcije sa smicanjem u polju rebra stuba, prema sljedećoj tabeli;

$b_{\text{eff},c,wc}$ efektivna širina rebra stuba u zoni pritiska:

za zavareni spoj:

$$b_{\text{eff},c,wc} = t_{fb} + 2\sqrt{2} a_b + 5(t_{fc} + s)$$

gdje su dimenzije obilježene na prethodnoj slici;

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

za spoj sa čeonom pločom i zavrtnjevima:

$$b_{\text{eff,c,wc}} = t_{\text{fb}} + 2\sqrt{2} a_{\text{p}} + 5(t_{\text{fc}} + s) + s_{\text{p}}$$

s_{p} je dužina dobijena prostiranjem kroz čeonu ploču pod uglom od 45° (najmanje t_{p} i do $2t_{\text{p}}$ pod uslovom da je dužina čeone ploče ispod nožice dovoljna);

za spoj sa priključnim ugaonicima na nožicama spojenim zavrtnjevima:

$$b_{\text{eff,c,wc}} = 2t_{\text{a}} + 0,6r_{\text{a}} + 5(t_{\text{fc}} + s)$$

$s = r_{\text{c}}$ za valjane I ili H presjeke stuba;

$s = \sqrt{2}a_{\text{c}}$ za zavarene I ili H presjeke stuba;

ρ je faktor redukcije za izbočavanje limova:

ako je:

$$\bar{\lambda}_{\text{p}} \leq 0,72 \quad \rho = 1,0$$

ako je:

$$\bar{\lambda}_{\text{p}} > 0,72 \quad \rho = (\bar{\lambda}_{\text{p}} - 0,2) / \bar{\lambda}_{\text{p}}^2$$

$\bar{\lambda}_{\text{p}}$ je vitkost lima na izbočavanje:

$$\bar{\lambda}_{\text{p}} = 0,932 \sqrt{\frac{b_{\text{eff,c,wc}} d_{\text{wc}} f_{\text{y,wc}}}{Et_{\text{wc}}^2}}$$

za valjani I ili H presjek stuba:

$$d_{\text{wc}} = h_{\text{c}} - 2(t_{\text{fc}} + r_{\text{c}})$$

za zavareni I ili H presjek stuba:

$$d_{\text{wc}} = h_{\text{c}} - 2(t_{\text{fc}} + \sqrt{2}a_{\text{c}})$$

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

Parametar za transformaciju β		Faktor redukcije ω	
0	$\leq \beta \leq 0,5$	ω	$= 1$
$0,5$	$< \beta < 1$	ω	$= \omega_1 + 2(1 - \beta)(1 - \omega_1)$
β	$= 1$	ω	$= \omega_1$
1	$< \beta < 2$	ω	$= \omega_1 + (\beta - 1)(\omega_2 - \omega_1)$
β	$= 2$	ω	$= \omega_2$
$\omega_1 = \frac{1}{\sqrt{1 + 1,3(b_{\text{eff},c,wc} t_{wc} / A_{ve})^2}}$		$\omega_2 = \frac{1}{\sqrt{1 + 5,2(b_{\text{eff},c,wc} t_{wc} / A_{ve})^2}}$	
A_{ve}	je smičuća površina stuba, vidjeti 6.2.6.1;		
β	je parametar za transformaciju, vidjeti 5.3(7).		

k_{wc} je faktor redukcije:

kada je:

$$\sigma_{\text{com,Ed}} \leq 0,7 f_{y,wc} : k_{wc} = 1$$

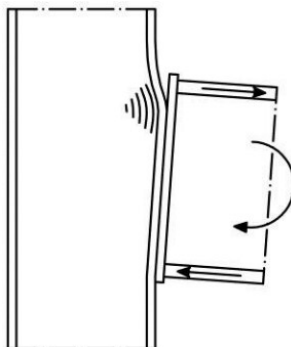
kada je:

$$\sigma_{\text{com,Ed}} > 0,7 f_{y,wc} : k_{wc} = 1,7 - \sigma_{\text{com,Ed}} / f_{y,wc}$$

U opštem slučaju, faktor redukcije k_{wc} je 1,0 i nije neophodna redukcija. Zato, on može da se izostavi u preliminarnim proračunima kada je podužni napon nepoznat i provjerava se naknadno.

- Ukrućenja ili dodatni limovi na rebro mogu se koristiti za povećanje nosivosti rebra stuba na dejstvo poprečnog pritiska.

Rebro stuba opterećeno poprečnim zatezanjem (komponenta 3)

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

- Proračunska nosivost neukrućenog rebra stuba koje je izloženo djelovanju poprečnog zatezanja treba da se odredi iz:

$$F_{t,wc,Rd} = \frac{\omega b_{\text{eff},t,wc} t_{wc} f_{y,wc}}{\gamma_{M0}}$$

gdje je:

ω faktor redukcije pomoću koga se uzima u obzir interakcija sa smicanjem u polju rebra stuba;

$b_{\text{eff},t,wc}$ efektivna širina zategnutog rebra stuba:

za zavareni spoj:

$$b_{\text{eff},t,wc} = t_{fb} + 2\sqrt{2} a_b + 5(t_{fc} + s)$$

gdje su dimenzije obilježene na slici u prethodnom podpoglavlju;

$s = r_c$ za valjane I ili H presjeke stuba;

$s = \sqrt{2} a_c$ za zavarene I ili H presjeke stuba;

- Za spoj sa zavrtnjevima treba uzeti da je efektivna širina zategnutog rebra stuba $b_{\text{eff},t,wc}$ jednaka efektivnoj dužini ekvivalentnog T-elementa kojim je predstavljena nožica stuba, vidjeti sljedeće podpoglavlje (komponenta 4).
- Faktor redukcije ω kojim se uzimaju u obzir mogući efekti smicanja u polju rebra stuba treba odrediti iz prethodne tabele, korišćenjem vrijednosti $b_{\text{eff},t,wc}$, umjesto $b_{\text{eff},c,wc}$.
- Ukrućenja ili dodatni limovi na rebu mogu da se koriste za povećanje proračunske nosivosti rebra stuba na zatezanje.

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II

PREDAVANJE 11

Nožica stuba opterećena poprečnim savijanjem (komponenta 4)

1. Neukručena nožica stuba

- Proračunsku nosivost i oblik loma neukručene nožice stuba usljed poprečnog savijanja, zajedno sa odgovarajućim zavrtnjevima opterećenim na zatezanje, treba uzeti slično kao kod nožice ekvivalentnog T-elementa i to za:
  - svaki pojedinačni red zavrtnjeva koji prenosi zatezanje;
  - svaku grupu redova zavrtnjeva koja prenosi zatezanje.
- Efektivna dužina nožice ekvivalentnog T-elementa l_{eff} treba da se odredi za pojedinačni red zavrtnjeva i grupu zavrtnjeva, na osnovu vrijednosti datih za svaki red zavrtnjeva u sljedećoj tabeli.

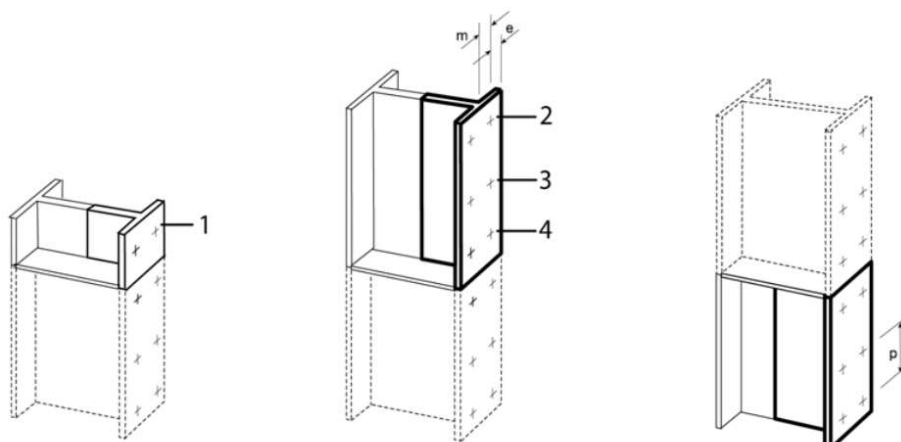
Položaj reda zavrtnjeva	Red zavrtnjeva posmatran pojedinačno		Red zavrtnjeva posmatran kao dio grupe redova zavrtnjeva	
	Kružni raspored $l_{eff,ep}$	Raspored različit od kružnog $l_{eff,nc}$	Kružni raspored $l_{eff,ep}$	Raspored različit od kružnog $l_{eff,nc}$
Unutrašnji red zavrtnjeva	$2\pi m$	$4m + 1,25e$	$2p$	p
Krajnji red zavrtnjeva	Manja vrijednost od: $2\pi m$ $\pi m + 2e_1$	Manja vrijednost od: $4m + 1,25e$ $2m + 0,625e + e_1$	Manja vrijednost od: $\pi m + p$ $2e_1 + p$	Manja vrijednost od: $2m + 0,625e + 0,5p$ $e_1 + 0,5p$
Oblik 1:	$l_{eff,1} = l_{eff,nc}$ ali $l_{eff,1} \leq l_{eff,ep}$		$\sum l_{eff,1} = \sum l_{eff,nc}$ ali $\sum l_{eff,1} \leq \sum l_{eff,ep}$	
Oblik 2:	$l_{eff,2} = l_{eff,nc}$		$\sum l_{eff,2} = \sum l_{eff,nc}$	
e_1 je rastojanje od centra spojnih sredstava u krajnjem redu do susjedne slobodne ivice nožice stuba mjereno u pravcu ose profila stuba (vidjeti redove 1 i 2 na slici 6.9). 				

2. Ukručena nožica stuba

- Poprečna ukrućenja i/ili odgovarajući raspored dijagonalnih ukrućenja mogu se koristiti za povećanje proračunske nosivosti nožice stuba na savijanje.
- Kao i kod neukručene nožice i u slučaju ukručene nožice proračunska nosivost se određuje pomoću nožice ekvivalentnog T-elementa za svaki pojedinačni red zavrtnjeva i svaku grupu redova zavrtnjeva koja prenosi zatezanje.

ČELIČNE KONSTRUKCIJE II PREDAVANJE 11

- Grupni redovi zavrtnjeva sa svake strane ukrućenja treba modelirati kao odvojene ekvivalentne nožice T-elementa, vidjeti sljedeću sliku. Proračunsku nosivost i oblik loma treba odrediti posebno za svaki ekvivalentni T-element.

- 1 krajnji red zavrtnjeva uz ukrućenje
- 2 krajnji red zavrtnjeva
- 3 unutrašnji red zavrtnjeva
- 4 red zavrtnjeva do ukrućenja

- Efektivne dužine nožice ekvivalentnog T- elementa l_{eff} treba odrediti za svaki red zavrtnjeva prema sljedećoj tabeli (vrijednosti α se daju na dijagramu u nastavku).

Položaj reda zavrtnjeva	Red zavrtnjeva posmatran pojedinačno		Red zavrtnjeva posmatran kao dio grupe redova zavrtnjeva	
	Kružni raspored $l_{eff,cp}$	Raspored različit od kružnog $l_{eff,nc}$	Kružni raspored $l_{eff,cp}$	Raspored različit od kružnog $l_{eff,nc}$
Red zavrtnjeva do ukrućenja	$2\pi m$	αm	$\pi m + p$	$0,5p + \alpha m - (2m + 0,625e)$
Ostali unutrašnji redovi zavrtnjeva	$2\pi m$	$4m + 1,25e$	$2p$	p
Ostali krajnji redovi zavrtnjeva	Manja vrijednost od: $2\pi m$ $\pi m + 2e_1$	Manja vrijednost od: $4m + 1,25e$ $2m + 0,625e + e_1$	Manja vrijednost od: $\pi m + p$ $2e_1 + p$	Manja vrijednost od: $2m + 0,625e + 0,5p$ $e_1 + 0,5p$
Krajnji red zavrtnjeva do ukrućenja	Manja vrijednost od: $2\pi m$ $\pi m + 2e_1$	$e_1 + \alpha m - (2m + 0,625e)$	Nije mjerodavno	Nije mjerodavno
za oblik 1:	$l_{eff,1} = l_{eff,nc}$ ali $l_{eff,1} \leq l_{eff,cp}$		$\sum l_{eff,1} = \sum l_{eff,nc}$ ali $\sum l_{eff,1} \leq \sum l_{eff,cp}$	
za oblik 2:	$l_{eff,2} = l_{eff,nc}$		$\sum l_{eff,2} = \sum l_{eff,nc}$	
α treba odrediti sa slike 6.11.				
e_1 je rastojanje od centra spojnih sredstava u krajnjem redu do susjednog ukrućenja nožice stuba, mjereno u pravcu ose profila stuba (vidjeti redove 1 i 4 na slici 6.9).				